

УДК:336.025

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Студ. О.О.Батрак, гр. МгЗФБ-1-18

Науковий керівник: к.е.н., доц.А.М. Вергун

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета: визначення впливу світових глобалізаційних процесів на рівень фінансової безпеки держави.

Завдання: Виявлення проблем фінансової безпеки держави та обґрунтування заходів щодо її покращення заради інтересів економічного розвитку держави в умовах глобалізації.

Об'єктом та предметом дослідження виступають процеси сучасної глобальної економіки, що формуються шляхом поглиблення і взаємодії транснаціоналізації і міжнародної регіональної економічної інтеграції та їх вплив на рівень безпеки держави.

Наукова новизна полягає у дослідженні сутності міжнародної фінансової безпеки як однієї із найважливіших складових національної економічної безпеки кожної окремої держави та проблеми, що прогресуючими темпами переростає у ранг глобальної, долаючи національні кордони

Результати дослідження: Глобалізація економіки призводить практично, до неможливості регулювати функціонування ринку й систему виробництва в країні на національному рівні у відриві від світових господарських процесів і стану міжнародної кон'юнктури. Світова фінансова сфера стала практично незалежною від державного контролю й регулювання. Відбулася принципова зміна моделі взаємодії цієї сфери з державними регуляторами. Упродовж століть національні фінансові системи функціонували переважно всередині країни і контролювалися державними інститутами. Орієнтири національного розвитку у сучасному глобалізованому світі лежать не в середині національної економіки – вони далеко винесені за її межі.

Глобалізація і транснаціоналізація стали визначальними домінантами розвитку світової економіки на рубежі тисячоліть. Прикметними рисами сучасної глобальної економіки є: вільний рух капіталу і бурхливе зростання транскордонної мобільності фінансових потоків; наростання фінансових дисбалансів і значна волатильність світових фінансових ринків, які зумовлюють глобальну фінансову нестабільність; активізація конкуренції у фінансовому секторі та консолідація глобальної банківської галузі; інтеграція фінансових ринків у глобальну фінансову систему.

На початку ХХІ ст. міжнародний рух капіталу (у формі кредитів, позик, операцій з цінними паперами, валютних операцій та ін.) в десятки разів перевищує міжнародний товарообіг і відіграє значну роль, перетворюючись в основну рушійну силу процесу глобалізації. Процеси лібералізації у фінансовій сфері та інтеграція фінансових ринків, що відбуваються нині у світовому господарстві, зумовлюють формування відносно цілісної економічної системи, яка фактично охоплює територію усієї планети і нав'язує свої правила гри національним господарствам, адже із розвитком глобалізації держава-нація втрачає здатність ефективно реалізувати свій суверенітет над валютою і фінансами. Найбільш вагомо глобалізацію відчують фінансові ринки, які стали чи не найважливішим елементом світової економіки. Інтегрований світовий фінансовий сектор сьогодні є нічим іншим, як глобальною системою акумулювання фінансових ресурсів з розподілом та перерозподілом між світовими господарюючими суб'єктами на принципах конкуренції, яка також набула глобального характеру. За словами швейцарського банкіра Х.-У. Дьоріга, фінансова глобалізація передбачає єдиний ринок, який не допускає емоцій при розміщенні капіталу і забезпечує сприятливі можливості інвестування у будь-якій країні.

Усе це дає підстави говорити про розвиток нового процесу у сфері світової економіки – фінансової глобалізації. Феномен фінансової глобалізації виходить за суто економічні рамки і справляє помітний вплив на всі сфери суспільної діяльності – політику, ідеологію, культуру. Він, безумовно, відіграватиме визначальну роль у світовому розвитку в ХХІ ст., надасть поштовху утворенню принципово нової системи міжнародних економічних і політичних відносин. В економічному плані фінансова глобалізація означає, насамперед, універсалізацію інвестиційних процесів, інтеграцію фінансових ринків, уніфікацію механізмів і технологій їх функціонування. Головним наслідком фінансової глобалізації є поступове руйнування замкненості національних фінансових систем під тиском світового капіталу та діяльності міжнародних фінансових інститутів.

За результатами свого прояву феномен фінансової глобалізації є неоднозначним для окремих країн та регіонів світу. Слід визнати, що найбільші переваги від фінансової глобалізації мають найбільш потужні та розвинені держави, а також ТНК та ТНБ. Для країн з перехідною економікою та країн, що розвиваються такі наслідки є неоднозначними. З одного боку, глобалізація фінансових потоків створює можливості для вирішення деяких актуальних проблем. Глобалізація, зокрема, несе вигоди, пов'язані з використанням сучасних методів управління та запровадження новітніх технологій, відкриває доступ до нових ринків та інвестиційних джерел. Проте, з іншого боку, вона породжує і серйозні загрози, насамперед у фінансовій сфері. Серед фінансових ризиків, породжених фінансовою глобалізацією, найсуттєвішими є ризики, пов'язані зі зростанням масштабів діяльності транснаціональних корпорацій, централізацією фінансового менеджменту та неефективною регулятивною діяльністю міжнародних фінансових інститутів.

У сучасному світі домінує фінансова, а не ринкова економіка. Надмірне зростання й усе більш відчутна автономність фінансової економіки є одним з найсерйозніших ризиків сучасного економічного розвитку. Глобальна криза 2007-2009 рр. переконливо підтверджує цей висновок. Фінансова економіка є полісистемним явищем, оскільки уособлює дискретну множину, вагомий конгломерат таких атрибутивних явищ і процесів, як фінансові ринки, банківський капітал, деривативи та похідні від них) тощо. До речі, не відповідає дійсності звична прив'язка поняття «похідні фінансові інструменти» з деривативами. Немає, наприклад, жодних підстав вважати такі фінансові інструменти, як ковенанти, коллатералізовані боргові зобов'язання, сек'юритизацію та інші новації фінансового інжинірингу, похідними від деривативів.

На початку ХХІ століття глобалізація фінансової сфери, що проявляється у динамічному розвитку ринку євровалют, системи транснаціональних банків, формуванні розгалуженої мережі офшорів і глобальних комп'ютерних мереж, які забезпечують миттєві переміщення капіталів, створює можливість руйнування навіть стійких економічних систем, зумовлюючи адекватні політичні зміни.

Відтак передчуття і реальні прояви негативних наслідків глобалізації призвели до розробки у багатьох країнах світу концепцій національної безпеки, що включають різні складові. У контексті зазначеного особливої актуальності набула проблема забезпечення фінансової безпеки, як однієї із найважливіших складових національної економічної безпеки кожної окремої держави та проблеми, що прогресуючими темпами переростає у ранг глобальної, долаючи національні кордони.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) : Монографія / Олександр Барановський. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. - 759 с.
2. Донець Л.І., Ващенко Н.В. Економічна безпека підприємства: Навч. Пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
3. Економічна безпека підприємств, організацій, установ: Навч. Посібник (для суд. Вищ. Навч. Закл.) [В.Л. Ортиський , І.С. Кернтицький, З.Б. Живко та ін.]; - К.: Правова єдність, 2009. - 544 с.